

Anna Mateusiak

"Adam Stanisław Naruszewicz", ed.
tekstów B. Wolska, red. nauk. B.
Wolska, B. Mazurkova, Warszawa
2014 : [recenzja]

Czytanie Literatury : łódzkie studia literaturoznawcze nr 3, 516-517

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Autorami prezentowanych w monografii piętnastu artykułów są bibliolodzy i bibliotekoznawcy, wywodzący się z wielu ośrodków akademickich kraju: Wrocławia (Uniwersytet Wrocławski), Krakowa (Uniwersytet Jagielloński), Lublina (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), Łodzi (Uniwersytet Łódzki). W opublikowanych szkicach autorzy odnieśli się do teorii i koncepcji naukowych profesora, a także wykazali wagę jego dokonań, charakteryzując spuściznę pozostawioną przez twórcę łódzkiego bibliotekoznawstwa i wyodrębniając z niej elementy, które – z perspektywy nowoczesnej bibliologii – posiadają prekursorskie i nieprzemijające znaczenie dla zrozumienia oraz kształtowania współczesnego świata książki.

Opublikowane w 60. rocznicę śmierci J. Muszkowskiego artykuły dowodzą żywotności poglądów uczonego, co wyraża szeroki zakres prowadzonych badań i podjętej przez niego działalności.

(GCz)

Adam Stanisław Naruszewicz, edycja tekstów: B. Wolska, red. nauk. B. Wolska, B. Mazurkova, Wydawnictwo IBL PAN, t. 3 serii „Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia”, Warszawa 2014.

Edycja, opatrzona przez redaktorki *Słowem wstępnym* oraz *Notą edytorską*, jest trzecim z kolei tomikiem ww. serii „czytań”, opracowanym w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki”. Tom ten został pomyślany jako jeden z elementów zespolonego projektu badawczego NPRH: *Czytanie poetów polskiego oświecenia*.

Książka obejmuje edycję 34 utworów poetyckich Naruszewicza – liryków: wierszy okolicznościowo-politycznych, pochwalnych i panegirycznych, okazjonalno-towarzyskich, osobistych, metapoetyckich i refleksyjno-filozoficznych oraz sielanek i satyr. Są to zarówno teksty, które za życia poety zostały opublikowane w 1778 r. w czterotomowej edycji jego *Dzieł*, jak i utwory z „Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych” (1770–1777), które z różnych względów nie zostały uwzględnione w tej edycji opracowanej przez Franciszka Bohomolca, oraz wiersze powstałe w latach późniejszych, wydobyte z druków ulotnych i rękopisów. Ich zebranie w niniejszym tomie miało cel praktyczny: stanowiło podstawę do ponownego zbadania, wnikliwych analiz i interpretacji oraz nowego odczytania zróżnicowanej tematycznie, stylowo i gatunkowo spuścizny wybitnego twórcy oświecenia stanisławowskiego w wystąpieniach badaczy z wielu krajowych ośrodków uniwersyteckich i naukowo-badawczych – uczestników warsztatowego seminarium *Nad tekstami Adama Naruszewicza*, które odbyło się w maju w 2014 r.

Dobór wydobytych przez edytorcę z różnorodnych przekazów autentycznych utworów królewskiego poety miał także na celu ukazanie ich artystycznej różnorodności i szerokiego spektrum stosowanych przez autora środków poetyckich, wiązanych z różnymi stylami i prądami estetyczno-literackimi (renesansowego i oświeceniowego klasycyzmu, baroku, rokoka, sentymentalizmu), oraz wielości inspiracji (od antyku poprzez poezję nowołacińską po zachodnioeuropejską poezję nowożytną: od Horacego, Sarbiewskiego, Thomasa po Woltera). Niniejszy zbiór oryginalnych wierszy

Naruszewicza i twórczo parafrazowanych przez niego tekstów poetyckich obcych autorów może stanowić zarówno źródło dociekań naukowych, jak i pomoc dydaktyczną.

(AMa)

***Oblicza współczesnej bibliologii. Konteksty i transgresje*, red. nauk. G. Czapnik, Z. Gruszka, J. Ladorucki, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Łódź-Warszawa 2014.**

W XX wieku w Polsce na dużą skalę rozwijały się badania o charakterze bibliologicznym i bibliotekoznawczym. Szeroko rozumiana kultura książki była opisywana wieloaspektowo i wyczerpująco, a osiągnięcia najstarszych ośrodków bibliologicznych w Polsce, znajdujących się w Łodzi, Warszawie, Wrocławiu i Krakowie, stanowią rdzeń dorobku naukowego polskiej szkoły bibliologicznej. Dyscyplina osiągnęła rangę studiów uniwersyteckich i wykształciła kanon dzieł uznawanych za podstawowe dla studiów nad książką jako najbardziej reprezentatywnym produktem kultury pisma. Bibliologia współcześnie stanowi ważną składową szerszego, humanistycznego dyskursu naukowego, ściśle związanego z pokrewnymi dziedzinami nauki: historią, literaturoznawstwem, prasoznawstwem, kulturoznawstwem, pedagogiką. Zamierzeniem redaktorów niniejszego tomu jest zaprezentowanie niektórych relacji zachodzących między dyscyplinami, ukazanie płynności granic i wspólnych obszarów badawczych, które stanowią pochodną szerokich zainteresowań naukowych autorów wywodzących się z najważniejszych bibliologicznych ośrodków akademickich w kraju. Zgromadzone w książce prace odzwierciedlają wieloaspektowość badań bibliotekoznawczych, wskazują też na liczne koneksje księgoznawstwa z pokrewnymi dyscyplinami. Publikacja ma na celu wyeksponowanie różnorodności współczesnych polskich badań bibliologicznych, a także zainspirowanie do dalszych poszukiwań naukowych w obrębie szeroko rozumianej kultury książki.

(JL)

Anita Pawłowska, *Formuły werbalne polskiej etykiety językowej od połowy XVIII do lat sześćdziesiątych XIX wieku. Analiza socjolingwistyczna*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2014.

Książka prezentuje najważniejsze przemiany formuł werbalnych polskiej etykiety językowej, które zaszły w pierwszym wieku doby nowopolskiej. Granice czasowe wybranych do analizy tekstów wyznacza z jednej strony przełom okresu średniopolskiego i nowopolskiego, z drugiej zaś powstanie styczniowe i przełom pozytywistyczny. Okres ten jest szczególnie ciekawy – widoczna staje się świadomość kryzysu wartości typowych dla sarmatyzmu, co w konsekwencji powoduje zanikanie obyczajów językowych charakterystycznych dla socjolektu szlacheckiego i pojawienie się nowych form grzecznościowych. Autorka próbuje odpowiedzieć na pytanie, jak zmiany wywołane utratą państwa, oddziaływaniem idei oświeceniowych, demokratycznych i romantycznych wpłynęły na językowe obyczaje Polaków